

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій

СИЛАБУС

ФІЛОСОФІЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма А3 Початкова освіта

Спеціальність А 3 Початкова освіта

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
початкової освіти та освітніх інновацій
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Філософія інклюзивної освіти
Викладач (-і)	Доц. Матвеева Н.О.
Контактний телефон викладача	
Е-mail викладача	nataliia.matveieva@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 30 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є філософське вчення про людину, гуманістичний рух за права та свободи особистості, ідейна спрямованість інклюзивної освіти; її основні принципи, завдання та особливості реалізації у контексті філософії гуманізму, педагогіки гетерогенності та визнання людського розмаїття	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є розкрити філософське підґрунтя інклюзивної освіти; підготувати студентів до практичної діяльності з учнями молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами шляхом формування здатності розв'язувати складні завдання інклюзивного навчання.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є формування інклюзивної компетентності майбутніх фахівців, набуття практичних умінь і навичок, розширення базових знань з історії зародження та розвитку ідей гуманізму та їх подальшого втілення у процесі розвитку суспільства у цілому; підвищення здатності зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<u>Інтегральна компетентність</u>	
<u>Загальні компетентності:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> = ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; = ЗК-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); = ЗК-3. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. 	
<u>Фахові компетентності:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> = СК 1. Здатність реалізовувати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти в професійній діяльності. = СК 3. Здатність застосовувати інформаційно-комунікативні технології та цифрові сервіси в організації освітнього процесу = СК 6. Здатність управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, що потребує нових стратегічних підходів, з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності; = СК 9. Здатність створювати соціально-сприятливі умови, щодо функціонування інклюзивного освітнього середовища, формування спільноти учнів, 	
5. Організація навчання	
Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	Початкова освіта	1	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття
			сам. роб.
Тема 1. Людина та її суспільна роль у різні історичні епохи. Гуманістичні принципи Конфуціанства та їх місце у сучасному суспільстві		2	4
Тема 2. Гуманізм, його види та значення у навчанні, вихованні підростаючого покоління		2	4
Тема 3. Структура моральності у розвитку суспільства на сучасному етапі. Зародження та розвиток інклюзивної освіти та педагогіки гетерогенності		2	2
Тема 4. Зasadничі принципи, ідеї інклюзивної освіти у контексті філософії гуманізму		2	2
Тема 5. Втілення ідей гуманізму на практиці: педагогіка ненасилля, педагогіка партнерства та визнання людського розмаїття в інклюзивному процесі		2	4
Тема 6. Структурно-функціональний аналіз моральної самосвідомості педагога закладу освіти з інклюзивним навчанням		2	2
ЗАГ.		12	18
			60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів. Практичні заняття – 50 балів (оцінки за практичні заняття – 40 балів, за самостійну роботу – 10 балів) Залік – 50 балів.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Вид роботи – індивідуальне завдання (10 б.). Структура ІЗ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▬ теоретичний матеріал (опис проблеми у світлі опрацьованої наукової літератури) – 5 б.; ▬ наочний матеріал (підбір додаткового матеріалу, що підтверджує істинність означеної проблеми, а саме: статистичні дані, відео- та презентаційні матеріали, схеми, графіки, діаграми) - 3 б.; ▬ власні висновки та узагальнення – 2 б. <p>Терміни написання: для студентів денної форми навчання – у процесі підготовки до практичних занять, на підсумковому етапі; заочної – за 10 днів до закінчення закінчення семестру</p> <p>Вимоги до оформлення: для студентів денної форми – у друкованому вигляді; заочної – у друкованому вигляді та (або) електронний варіант</p>
Семінарські заняття	Оцінюються у 15 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % практичних завдань репродуктивного та частково-пошукового рівнів, 5-10% - виконання творчих завдань
Підсумковий	Форма контролю – залік

контроль	
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Письмові роботи: Виконання письмових робіт у процесі вивчення дисципліни є обов'язковим для всіх студентів.</p> <p>Академічна доброчесність: Самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності (https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf - «Положення-про-запобігання-плагіату»)</p> <p>Відвідування занять: Здобувач вищої зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 309 від 19 травня 2023 р.). https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsia-osvitnjogo-protsesu.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf</p> <p>Неформальна освіта: Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p> <p>Студенти можуть проходити онлайн-курси на різних освітніх платформах (Prometeus, EdEra тощо), що стосуються до навчальної дисципліни та відповідно отримувати додаткові бали під час підведення підсумків їх навчальної діяльності.</p>	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Андрущенко В. П., Губернський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія. К.: Генеза, 2006. 656 с. 2. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації. URL: http://terminy-mizhkultkomunikacii.wikidot.com/ 3. Васянович Г.П. Вступ до філософії: Навч. посібн. Львів: «Норма», 2001. 216 с. 4. Вербенець А.А. Міжнародний досвід запровадження інклюзивної освіти. <i>Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах</i>. 2016. Вип. 51 (104). С.90-97. 5. Губерський Л. В., Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого- світоглядний аналіз. К.: Знання України, 2002. 580 с. 6. Гуманізм і духовність / Під ред. Й. М. Гаха. Івано-Франківськ: ІМЕ, 2002.364 с. 7. Гуманітарна політика Української держави в новітній період: монографія / За ред. С. І. Здіорука. К.: НІСД, 2006. 403 с 8. Гусарев С.Д. Гуманізм як основоположна ідея сучасного правового світогляду. URL: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63812/09-Gusarev.pdf?%20sequence=1 9. Данілавічюте Е. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. <i>Особлива дитина</i>. 2018. № 3. С. 7-19. 10. Декларація принципів терпимості. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_503#Text 11. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практичний посібник: пер з англ. / Тім Лорман, Джоан Демпелер, Девід Харві. К.: СПД-ФО Парашин І. С., 2010. 296 с. 12. Інклюзивне навчання: досвід запровадження / упоряд. А. А. Колупаєва; ред. рада М. Мосієнко, М. Голубенко, Т. Шаповал, Г. Харук; авт. кол.: І. Луценко, Д. Романовська, Л. Кирилецька та ін. Київ: ВГ Шкільний світ. 2015. 200 с. 	

13. Інклюзивна освіта: навч. посібник. Київ. 2019. 300 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>
14. Карпенчук С. Г. Філософія освіти (загальна теорія педагогіки): монографія. К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. 688 с.
15. Концепція НУШ Ухвалена Рішенням Колегії МОН від 27.10.2016р. URL: <http://zakinppo.org.ua/images/2017/docs/10/konczepeziya.pdf>
16. Кравченко Г.Ю., Сіліна Г.О. Інклюзивна освіта. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 144 с.
17. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. К.: Самміт-Книга, 2009. 272 с.
18. Кудря І.Г. Практична філософія конфуціанства. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Філософія. Том 31 (70). 2020. С. 18-24.
19. Лавриченко Н.М. Педагогіка соціалізації: європейські абрисы. К. ВІРА ІНСАЙТ, 2000. 444 с.
20. Нова Українська Школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
21. Наказ Міністерства освіти і науки України № 912 від 01.10.10 «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання». URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
22. Онищенко В.Д. Філософія духа і духовного пізнання. Християнсько-філософська ноологія. Львів: Логос, 1998. 338 с.
23. Пауло Фрейре. Педагогіка Свободи: етика, демократія і громадянська мужність/Перекл. з англ. О. Дем'янчука. К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. 124 с.
24. Попович М.В. Гуманізм. Енциклопедія історії України: Т. 2 / Редкол.: В. А. Смолій та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во "Наукова думка", 2004. 688 с. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Gumanizm>
25. Просвітницька діяльність українських гуманістів як чинник формування стилю життя особистості в період культурно-національного відродження XVI-XVII ст. URL: https://www.medievalist.org.ua/2013/03/xvi-xvii_18.html
26. Романчук О. Неповносправна дитина в сім'ї та в суспільстві. Львів, 2008. 334 с.
27. Сартр Ж.П. Екзистенціалізм – це гуманізм. Читанка з історії філософії. У 6 кн. Кн. 6. Зарубіжна філософія ХХ століття/За ред. Г.І. Волинки. К. 1993. 139 с.
28. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: Навч. пос. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 308 с.
29. Снісаренко О.І. Філософські засади сучасної інклюзивної освіти. *Логопедія*. 2016. № 8. С. 86-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/logoped_2016_8_15
30. Сухомлинська О. Педагогічний ідеал крізь призму теорій моралі. *Шлях освіти*. 2008. № 1. С. 12-19.
31. Софій Н.З. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навч.-метод. посібник/Кол. Авт.: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін.; за заг. ред. Л.І.Даниленко. К., 2007. 128 с.
32. Стандарти громадсько-активної школи: соціальна інклюзія: навчально-методичний посібник / Авт.: Найда Ю.М., Ткаченко Л.М. /За заг. ред. Даниленко Л.І. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 68 с.
33. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. [2-ге вид., доп.]. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.
34. Тихомірова Ф.А. Проблема Інакшості: Практичні та теоретичні аспекти. *Філософська думка*. 2019. № 3. С. 60-69.
35. Філософія Платона. URL: <https://tureligious.com.ua/filosofia-platona/>
36. Філософія освіти: навчальний посібник / За заг. ред. В. Андрущенко, І.

Передборської. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 329 с.
37. Фулан М. Сила змін. Вимірювання глибинних освітніх реформ / Майкл Фулан.
Літопис. Львів, 2014. 269 с.

Викладач:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій

Матвеева Н.О.